

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. **18** Fylke: **Telemark**
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: **Eidanger**
 Emne: **juletre og julekake** Bygdelag:
 Oppskr. av: **Rolf Langanger** Gard:
 (adresse): **Eidanger st.** G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Gunkild Silverød f. 1877

SVAR

1. Bruken av juletre er nå almindelig i alle hus, skoler, bedehus, kirker og til dels i frieluft hvor enkelte illuminerer med elektrisk belysning på frittsående graner ved huset.
2. I følge J. C. Romberg f. 1848 d. 1918, brukte man inn til 1870 ikke juletre, julekake eller julegaver. Men juletrær var mye brukt i 1890 årene og har altså kommet på mote i svårene.
3. Juletre blei først brukt i husene - ettervert, og kom seinere i bruk på bedehus og forsamlingslokaler, hvor der blei holdt juletrefest. I skoler og kirker var ikke juletre almindelig før 1920 - 1930 årene.
4. Det har vært noe brukt, i Bjørkedal bygdelag, å flette

2
Kranser av bar som henges
opp rundt inngangsdøren
og trappegelende. Jern-
kvister også brukes til pynt
på julebordet.

Det er i senere år blitt
almindelig med julesjerne
av papir, med elektrisk
belysning innvendig.

Stjernen henges i vinduet

5. En bruker både juletre og
armen pynt.

6. Juletrærne varierer mye
i størrelse. En bruker stort
tre hvis en har mye rom
eller hvis en har mange
barn i huset. Er familien
liten eller det er kleint med
rom er treet lite og blir
da plassert på bord, komode
eller armé.

7. Treet blir pyntet med
stjerne i toppen, lys (nå elektrisk),
glitter, papirkurver, himmel-
stiger av papir, glasskuler
og annet som barn liker.

8. Fra først av fikk ikke
barna være med å pynte
treet. Det skulle stå ferdig
med tenkte lys når døra
blei åpnet for barna.

Nå er det er det barna som
pynter treet og gler seg med
det.

- Store træer blev og blev
placert frit på gulvet, mindre
træer på bord og andre
høje møbler.
10. En bruger så kendte jule-
lysene på juleaften, før
og efter måltidet mens en
går rundt og synger jule-
sange. Mens en spiste
blev lysene slukket for at
spare på dem. Ellers blev
lysene tændt på myttårs-
kvelden og den sidste kveld
før en tok træet ud den 13 jan.
Ellers tændte en lysene hvis
noen kom på besøk, særlig
barn; men det er ingen
fast skikk for brukeren
av lys og juletræ.
11. En går rundt træet og synger
de vanlige julesange - hvis
der er barn i huset. Ellers blir
det lite brukt at gå rundt
træet hvis det er bare voksne
i heimen.
12. Juletræet blir i alle tilfelle
stående over juledagene
og myttårsdagen; men hvis
nålene faller sterkt blir
træet ofte kastet ut før
13 jan. som er siste dagen.
13. Barna "høster" træet den
dagen før træet kastes ut
mellom 1de og 13 jan.

14 Bare gran er skikkelig
juletre. Det skal helst
være vakkert både i form
og farge.

15 Det forekommer ikke
at noen lager juletre-
men enkelte kvister kan
settes inn i stammene
for å gjøre treet penere.

16. Det var tradisjon lenge
for juletreet kom i bruk
å reise julestang ved
låven. Det var en lang
lynn granstang med
kvistene spart i toppen,
hvor juletreet blei festet.
Tradisjonen står ved
lag på gårdene; men
ved vanlige hus fester
en treket hvor det faller
seg i trær, på vegg eller
armsteds.

Bruk av julehaem kan
ikke påvises. Gamle folk
kan ikke huske å ha hørt
om det.